

NAČRT NAKUPA KNJIŽNIČNEGA GRADIVA V LETU 2023

<http://www.kjuc.si>

Poslanstvo knjižnice in cilji

Knjižnica Jožeta Udoviča Cerknica načrtno zbira, obdeluje, hrani in posreduje zapise vseh vrst in vsebin na različnih medijih, da jih lahko uporabljajo in si jih izposojajo prebivalci in obiskovalci občin Cerknica, Loška dolina in Bloke. Uporabnikom zagotavlja kontinuiran dostop do informacij in znanja ter jim pomaga pri iskanju različnih gradiv.

Knjižnica omogoča prost in enak dostop do vseh vrst gradiv. Prav tako knjižnica s sodelovanjem v vseživljenjskem izobraževanju, organizacijo posebnih oblik dejavnosti za otroke in odrasle, spodbujanjem in razvijanjem bralne kulture in informacijske pismenosti prispeva k napredku posameznika in skupnosti: kulturnemu, socialnemu, družbenemu in gospodarskemu razvoju okolja.

Cilji izhajajo iz poslanstva knjižnice: zadovoljiti potrebe posameznika in skupnosti po kulturi, izobraževanju, informacijah, druženju in razvoju osebnosti.

Vso pozornost posveča prenovi, dopolnjevanju knjižnične zbirke, ki mora v največji meri vsebovati želje in potrebe občanov, institucij, ki delujejo na Notranjskem, ob tem da knjižnica premišljeno načrtuje aktualno kvalitetno zbirko, zagotavlja enakomeren dostop do gradiva v vseh enotah knjižnice, primerno gradivo za skupine občanov s posebnimi potrebami, dopolnjuje domoznansko zbirko.

Eden izmed najpomembnejših ciljev je usposobljen in informiran občan, ki deluje v dobrobit Notranjske in slovenskega naroda.

Vsebinska izhodišča za izgradnjo knjižnične zbirke z navedbo zakonskih in strokovnih podlag

- Zakon o knjižničarstvu, UL RS 87/2001, 96/2002
- Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe, UL RS 73/03
- Odlok o ustanovitvi javnega zavoda Knjižnice Jožeta Udoviča Cerknica UL RS 32/04, 69/04
- Pravilnik o načinu določanja skupnih stroškov osrednjih knjižnic, ki zagotavljajo knjižnično dejavnost v več občinah, in stroškov krajevnih knjižnic. UL 19/03
- Uredba o osnovnih storitvah knjižnic. UL RS 29/03
- Zakon o avtorski in sorodnih pravicah. UL RS 94/2004

- Standardi za splošne knjižnice
- Nacionalni program za kulturo
- Proračuni občin Cerknice, Loške doline, Blok
- Programi kulture občin Cerknica, Loška dolina, Bloke
- Letni delovni načrt KJUC

Knjižnica Jožeta Udoviča je splošna knjižnica, ki izvaja dejavnost za prebivalstvo v svojem okolju, zagotavlja storitve tudi za skupine prebivalcev s posebnimi potrebami. V središču pozornosti izgradnje knjižnične zbirke so potrebe uporabnikov in namen oz. poslanstvo knjižnice.

Vsebinska izhodišča za izgradnjo knjižnične zbirke so določena v zakonih, podzakonskih in ustanovitvenih aktih. Knjižnica si prizadeva za:

- aktualnost knjižničnega gradiva,
- ustrežanje potrebam lokalnega okolja,
- kakovost gradiva,
- zastopanost različnih tematskih oz. predmetnih področij,
- zastopanost različnih vrst, oblik in dostopnosti knjižničnega gradiva, da bi sledila razvoju
- zagotavljanje večjega deleža umetniške avdiovizualne produkcije s poudarkom na evropski produkciji in nabavi e-knjig v slovenskem jeziku,
- nakup serijskih publikacij različnih strokovnih in leposlovnih področij za vse starostne skupine uporabnikov,
- podpiranje vseživljenjskega učenja in kakovostne izrabe časa,
- izgradnja urejene zbirke domoznanskega gradiva za lokalne študije.

Prizadevanje knjižnice za enakost zadovoljevanja ugotovljenih potreb okolja, utemeljitev zastopanosti tematskih področij, uporabniki, cilji lokalne skupnosti

Knjižnica je v desetih letih prenovila vse enote, oz. je Enoto Rakek v letu 2010 vzpostavila na novo, v letu 2018 smo se preselili v nove prostore tudi v Enoti Nova vas. S tem je zagotovila osnovo za enakost pri zadovoljevanju potreb občanov na področju knjižnične dejavnosti.

Knjižnica Jožeta Udoviča sodeluje z izobraževalnimi (šole, vrtci ...), s kulturnimi (kulturni dom, muzej, knjižnice, društva ...), z raziskovalnimi institucijami (regijski park, DOPPS, društva ...), ki delujejo na Notranjskem, pa tudi širše v slovenskem prostoru. Povezujemo se in sodelujemo s Centrom vseživljenjskega učenja Primorsko-notranjske regije, ki ima v knjižnici točko vseživljenjskega učenja, smo tudi njihov partner pri projektu Informiranje in svetovanje v izobraževanju odraslih.

Knjižnica želi z nakupom gradiva čim bolj upoštevati specifične, značilne potrebe okolja, v katerem deluje, Standarde za splošne knjižnice in Nacionalni program za kulturo. Knjižnica deluje na območju, ki je veliko 483 km², s 131 naselji in zaselki. Odzivamo se na potrebe

sedmih osnovnih šol, vrtcev, treh občin, notranjskega parka, muzeja, zavodov, društev, institucij, ki delujejo v tej pokrajini. Upoštevati specifične potrebe občanov notranjskih občin. Posebno pozornost bomo posvetili posredovanju lokalnih informacijskih virov in gradiv; tudi s pomočjo domoznanskega oddelka, ki zbira, obdeluje, varuje in predvsem posreduje domoznanske informacije.

Knjižnica želi upoštevati tudi posebne potrebe okolja. Na območju deluje dom za ostarele, ki ga z dostavnim vozilom obiskujemo mesečno. Knjižničarka dostavi zeleno gradivo, se z varovanci pogovori, jih povabi na prireditve. Sodelujemo tudi z varstveno-delovnim centrom, varovanci nas večkrat organizirano obiščejo, skupaj pripravimo tudi razstavo njihovih del. Za slepe in slabovidne kupujemo gradivo, ki je zanje primerno: zvočne knjige, knjige z velikim tiskom ..., invalidi imajo dostop do vseh prostorov v vseh štirih enotah (dvigala, urejen dostop).

Cilji lokalne skupnosti so: zagotoviti enakomeren dostop do vseh vrst informacij in gradiva, tudi dokumentov, ki so pomembni za lokalno skupnost in posameznika, podpora domoznanskemu oddelku, razvoj bralne kulture, informacijskega opismenjevanja, tudi s pomočjo knjižnice povečati razpoznavnost notranjskih občin.

Razvijanje in promocija branja, bralne kulture, bralne in informacijske pismenosti

Knjižnica bo s primernimi vsebinami omogočala razvijanje branja, bralne kulture in informacijske pismenosti.

Knjižničarji in bibliotekarji strokovno svetujejo uporabnikom v vseh enotah.

Razvijanje bralne kulture pri različnih ciljnih skupinah tudi s pomočjo prireditev, ki promovirajo slovenske avtorje s področij humanistike in družboslovja – predstavitev knjig in pogovor z avtorji. V knjižnici delujejo skupine za promocijo branja: Bralni klub, Deos skupina, Bralna skupina za osebni razvoj.

Knjižnično gradivo promoviramo tudi s tematskimi razstavami.

Z mesečnimi ogledi knjižnice predstavimo novitete, kaj zbiramo, obdelujemo in hranimo v knjižnici, kako se za iskanje in pregledovanje knjižničnega gradiva uporablja program COBISS/OPAC, kje in kako si lahko sami poiščejo knjigo, informacijo; predstavitev baz podatkov, elektronskih virov.

Mladim obiskovalcem knjižnice bomo ponudili v reševanje dve vrsti mesečnih ugank – Literarno uganko za osnovnošolce ter Uganko za modrijančke, namenjene otrokom. Pridružili se bomo tudi Mega-kvizu, projektu »Rastem s knjigo« ter nacionalnemu projektu Poletavci – poletni bralci.

Stanje in načrtovani obseg nakupa novih enot knjižničnega gradiva

Knjižnica bo posebno pozornost posvetila nabavi aktualnega knjižničnega gradiva:

knjižnica vzdržuje aktualnost gradiva z nakupom oz. letnim prirastom najmanj 250 knjig na 1000 prebivalcev ter najmanj 40 izvodov neknjižnega gradiva na 1000 prebivalcev. Knjižnica načrtuje 0,25 in več enot knjižnega gradiva na prebivalca. Vsa leta ji je uspela visoka številka nakupa tudi zaradi precejšnih lastnih sredstev, ki jih je namenila gradivu. Tako načrtujemo tudi za leto 2023.

Načrtujemo 150 tekočih naslovov informativnega periodičnega tiska (časnikov in časopisov) v osrednji knjižnici v Cerknici. Želimo obdržati raznoliko ponudbo tako po vsebini kot količini. Načrtujemo 34 in več tekočih naslovov informativnega periodičnega tiska na organizacijsko enoto, saj želimo zagotoviti čim boljšo dostopnost do raznolikih gradiv.

Preglednica 1: Podatki o stanju knjižnične mreže

Organizacijska enota	Število prebivalcev ¹	Število enot knjižničnega gradiva na fizičnih nosilcih		Odprtost / ur na teden ²
		Število enot v zbirki	Načrtovano število enot celotnega nakupa	
Osrednja knjižnica				
Cerknica	11.511	87.292	1980	50
Rakek		15.734	530	17
Stari trg	3.613	27.434	630	17
Nova vas	1.590	12.549	300	10

Knjižnica načrtuje **zastopanost knjižničnega gradiva na različnih vrst, oblik, na različnih medijih**: poleg klasičnega knjižnega gradiva načrtujemo tudi velik odstotek nakupa neknjižnega gradiva: cd, dvd, baze podatkov, cd-rom, video, notno gradivo, kartografsko gradivo, spletni kulturni, informacijski viri itd. Zavedamo se, da občani čedalje pogosteje posegajo tudi po neknjižnem gradivu, hkrati pa knjižnica posodablja knjižnično zbirko na različnih medijih.

Načrtovan obseg nakupa nalovo po zvrsteh, zastopanost knjižničnega gradiva različnih vrst, oblik in dostopnosti

Knjižnica bo upoštevala zastopanost različnih tematskih oz. predmetnih področij: poudarek

¹ Za izračun števila prebivalcev uporabite podatke iz javne objave Statističnega urada RS o številu prebivalcev s stalnim prebivališčem po občinah na dan 1. januarja 2022 – 2022H1 (dostopno: <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/05V1006S.px>).

² Uredba o osnovnih storitvah knjižnic (Uradni list RS št. 29/03) v svojem 13. členu opredeljuje minimalni obseg obratovalnega časa knjižnice, ki je za posamezno vrsto knjižnic:
 - osrednja in osrednja območna: 8 ur dnevno, 5 dni v tednu, ob sobotah 5 ur,
 - krajevna knjižnica: 4 ure tedensko (do 2000 prebivalcev), 15 ur tedensko (do 6000 prebivalcev), 4 ure dnevno, 5 dni v tednu (nad 6000 prebivalcev).

na nakupu leposlovja slovenskih avtorjev in prevodov zahtevnejših tujih del; za osrednjo knjižnico bomo vključili večino naslovov publikacij v javnem interesu, ki jih podpira Javna agencija za knjigo in Agencija za raziskovalno dejavnost; zagotavljanje večjega deleža umetniške avdiovizualne produkcije s poudarkom na evropski produkciji; uresničiti nakup s področja humanistike; ustrezno razmerje med vsebino, ceno in povpraševanjem; periodika različnih strokovnih in leposlovnih področij, ki ustreza širšemu krogu uporabnikov; neknjižno gradivo s poudarkom na aktualnosti, kvaliteti, umetniški vrednosti in poučnosti; zastopanost različnih vrst knjižničnega gradiva.

Knjižnica načrtuje razmerje 50% strokovne literature in 50% leposlovja.

To pomeni pridobiti čim več novih naslovov in enot knjižne in neknjižne produkcije ter s tem omogočiti uporabnikom dostop do gradiv.

Načrtovani delež naslovov za otroke in mladino je 25 - 30%. Knjižnica bo morala v prihodnjih letih uravnotežiti razmerje knjižnične zbirke in več sredstev nameniti nakupu gradiv za otroke in mladino: približevanje strokovnim priporočilom o obsegu in sestavi knjižnične zbirke.

Preglednica 2: Podatki o načrtovanem razmerju nakupa gradiva glede na zvrst

Priporočeno	Stroka do 50%	Leposlovje do 50%	Skupaj 100%
Načrtovano	50	50	100

Preglednica 3: Podatki o načrtovanem razmerju nakupa gradiva glede na namen

Priporočeno	Mladina 25-30%	Odrasli 70-75%	Skupaj 100%
Načrtovano	25-30	70-75	100

Knjižnica bo upoštevala enako dostopnost knjižničnega gradiva za vse prebivalce na področju njenega delovanja. Knjižnica Jožeta Udoviča Cerknica ima v treh občinah (Cerknica, Loška dolina, Bloke) štiri enote v popolnoma prenovljenih prostorih z enako dostopnostjo, tudi za invalide. Z dostavnim vozilom obiskujemo dom za ostarele, obiskujemo pa tudi bolne, ostarele na terenu oz. na domu.

Delno je enaka dostopnost knjižničnega gradiva za vse prebivalce omajana, saj država ne namenja sredstev za nakup gradiv za demografsko ogrožena območja.

Načrtovan obseg nakupa in zastopanosti e-knjig v zbirki

Želimo povečevati zastopanost slovenskih e-knjig v zbirki z nakupom dodatnih licenc portala biblos. Načrtujemo, da bomo v letu 2023 kupili 145 licenc. Uporabniki si v knjižnici lahko brezplačno izposodijo tudi elektronske bralnike, na katere si prenesejo knjige iz elektronske knjižnice Biblos.

Povezovanje z deležniki v okolju

Knjižnica Jožeta Udoviča Cerknica sodeluje v **medknjižnični izposoji** in posredovanju informacij med knjižnicami, prav tako z **osrednjo območno knjižnico** v Ljubljani in z ostalimi slovenskimi knjižnicami.

Knjižnica Jožeta Udoviča sodeluje z izobraževalnimi (šole, vrtci ...), s kulturnimi (kulturni dom, muzej, knjižnice, društva ...), z raziskovalnimi institucijami (arhivi, regijski park, društva ...), ki delujejo na Notranjskem, pa tudi širše v slovenskem prostoru. Povezujemo se in sodelujemo s Centrom vseživljenjskega učenja Notranjsko-kraške regije.

Knjižnica skozi različne dejavnosti, kulturne dogodke v vseh štirih enotah promovira knjižnično zbirko. Izdaja vrsto tiskovin, ki uporabnike opozarjajo na novosti, aktualnosti v knjižnični zbirki. Prav tako vsebine, ki promovirajo knjižnično zbirko, objavlja na spletni strani knjižnice in fb.

II. Del – Načrt nakupa aktualnega kakovostnega knjižničnega gradiva s sredstvi Ministrstva za kulturo³

1 Načrtovan obseg nakupa aktualnega kakovostnega knjižničnega gradiva (do 2000 znakov)

Opišite kriterije izbora ter navedite v absolutnih vrednostih ter v deležu glede na število naslovov in število izvodov oziroma licenc. Pojasnite, kako bodo knjige, kupljene s sredstvi MK, razporejene v mreži knjižnice. Opredelite kriterije razporeditve ter določite povprečno število izvodov na organizacijsko enoto, in sicer glede na demografsko sliko območja, velikost in odprtost organizacijske enote ipd.

Knjige, kupljene s sredstvi ministrstva za kulturo, bodo porazdeljene po enotah na podlagi števila prebivalcev, ki živijo na območju posamezne občine, dodeljen jim bo sorazmeren delež sredstev MK. Pri nakupu gradiva oziroma razporeditvi gradiva v mreži knjižnice je pomembna tudi velikost in odprtost organizacijske enote. V osrednji knjižnici v Cerknici je več strokovnega gradiva kot v njenih enotah, kjer je več leposlovja.

Knjižnica za izobraževalne namene načrtuje nakup gradiva različnih strokovnih področij in zahtevnostnih stopenj, za raziskovalne namene pa nakup izbranih del družboslovne, humanistične in tehnične stroke. Nakup kvalitetnega leposlovja domačih in prevedenih tujih avtorjev, nagrajenega in nominiranega leposlovja ter svetovno klasiko v slovenskem in tujih jezikih. Z enako skrbjo načrtuje nakup mladinskega leposlovja s poudarjeno estetsko in literarno vrednostjo za otroke in mlade

³ Pri pripravi predloga letnega načrta nakupa knjižničnega gradiva iz državnih sredstev načrtujte nakup v izhodiščni vrednosti 1 evro na prebivalca. S sredstvi države lahko načrtujete nakup aktualnega kakovostnega knjižničnega gradiva, namenjenega za potrebe kulture, izobraževanja, raziskovanja in informiranja vseh ciljnih skupin uporabnikov ter nakup zvočnih in e-knjig v slovenskem jeziku.

Preglednica 2: Podatki o številu naslovov in izvodov/licenc aktualnega kakovostnega knjižničnega gradiva:

Knjige ⁴	Število		Stroški v evrih
	naslovov	izvodov/licenc	
- leposlovje za odrasle	100	150	3750
- strokovne knjige za odrasle	100	150	3864
- leposlovje za otroke in mladino	50	100	2500
- poučno gradivo za otroke in mladino	30	50	1500
- e-knjige	100	100	3400
- zvočne knjige	100	100	1500
- neknjižno gradivo na fizičnih nosilcih	10	10	200

Preglednica 3: Podatki o razporeditvi knjig v knjižnični mreži – leposlovje za odrasle

Organizacijska enota	Povprečno število izvodov	Odprtost / ur na teden ⁴
Osrednja knjižnica Cerknica	70	50
Enota Nova vas	20	10
Enota Rakek	20	17
Enota Stari trg	40	17

Preglednica 4: Podatki o razporeditvi knjig v knjižnični mreži – strokovne knjige za odrasle⁴

Organizacijska enota	Povprečno število izvodov	Odprtost / ur na teden ⁵
Osrednja knjižnica Cerknica	70	50
Enota Nova vas	20	10
Enota Rakek	20	17
Enota Stari trg	40	17

⁴ Uredba o osnovnih storitvah knjižnic (Uradni list RS št. 29/03) v svojem 13. členu opredeljuje minimalni obseg obratovalnega časa knjižnice, ki je za posamezno vrsto knjižnic:

- osrednja in osrednja območna: 8 ur dnevno, 5 dni v tednu, ob sobotah 5 ur,
 - krajevna knjižnica: 4 ure tedensko (do 2000 prebivalcev), 15 ur tedensko (do 6000 prebivalcev), 4 ure dnevno, 5 dni v tednu (nad 6000 prebivalcev).

Preglednica 5: Podatki o razporeditvi knjig v knjižnični mreži – leposlovje za otroke in mladino⁴

Organizacijska enota	Povprečno število izvodov	Odprtost / ur na teden⁵
Osrednja knjižnica Cerknica	50	50
Enota Nova vas	15	10
Enota Rakek	15	17
Enota Stari trg	20	17

Preglednica 6: Podatki o razporeditvi knjig v knjižnični mreži – poučne knjige za otroke in mladino⁴

Organizacijska enota	Povprečno število izvodov	Odprtost / ur na teden⁵
Osrednja knjižnica Cerknica	25	50
Enota Nova vas	5	10
Enota Rakek	10	17
Enota Stari trg	10	17

2. Načrt dejavnosti za promocijo branja knjig, kupljenih s sredstvi MK (do 2000 znakov)

Dejavnosti za promocijo knjig:

- strokovno svetovanje bibliotekarjev in knjižničarjev v vseh enotah,
- z izpostavljanjem kakovostnega gradiva na knjižnih policah, posebnih mestih v knjižnici,
- promocija knjig na bralnih klubih v organizacijskih enotah knjižnice,
- predstavitve knjig in pogovori z avtorji,
- priprava tematskih razstav knjižnega gradiva ob pomembnih obletnicah v letu 2023,
- promocija knjig v lokalnem časopisu Slivniški pogledi,
- promocija v okviru projektov: notranjci.si,
- bralni klubi.

Knjižnica Cerknica sodeluje pri projektih na nacionalni ravni:

»*Rastem s knjigo*« je nacionalni projekt spodbujanja bralne kulture, ki ga v sodelovanju s splošnimi knjižnicami izvaja Javna agencija za knjigo Republike Slovenije. Namen projekta je spodbujanje osnovnošolcev in srednješolcev k branju mladinskega leposlovja slovenskih avtorjev in k obiskovanju splošnih knjižnic.

Noč knjige je mednarodni dogodek, ki v Sloveniji poteka pod častnim pokroviteljstvom UNESCO. Nagovarja vse generacije bralcev, od najmlajših do najstarejših. Spodbuja dvig bralne kulture, pismenosti ter vrednot domišljije in znanja v družbi.

Promocija knjižničnih zbirk – knjižničar promovira zbirko na različne načine: na spletni strani knjižnice, v sami knjižnici, s prireditvami, na katerih predstavimo del gradiva (domoznansko, e-gradivo, predstavitev knjig), v ostalih medijih (časopisi, radio ...).

Datum: 5. 11. 2022

Marija Hribar, direktorica